

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

106. An qui è medio prandio surgit ad aliquid occurens, possit postea redire ad continuandum prandium in die ieiunii? Et quid, si longa mora intercessit, quamvis spatium duarum horarum intercurrerit, ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76369](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76369)

cucfat Caietan. in 2.2. q. 147. art. 7. Nauarrus in Man. cap. 2. n. 27. Paludanus in 4. dist. 15. q. 4. art. 4. concl. 1. Couarr. lib. 4. var. resol. cap. 20. num. 14. Syluest. verb. ieiunium. n. 13. Homobonus de exam. Eccles. p. 1. tract. 6. c. 20. q. 90. Ledefma in sum. tom. 2. tract. 17. cap. 2. dub. 4. ante 5. concl. Ican. de la Cruz in direct. conf. par. 1. precept. 4. art. 4. dub. 8. concl. 2.

2. Hac opinio est probabilis: sed contrariam probabiliorem esse existimo, & illam docet Lessius lib. 4. cap. 2. dub. 2. num. 13. Molfesius in sum. tom. 1. tract. 10. c. 5. n. 16. Toletus in sum. lib. 6. c. 2. n. 8. Villalobos in sum. tom. 1. tract. 13. dub. 9. num. 2. Filliucius tom. 2. tract. 27. p. 2. cap. 4. n. 70. Bonacina de legib. disp. vlt. q. 1. punct. 4. n. 3. Fernandez in exam. Theol. mor. p. 2. cap. 8. §. 3. num. 6. Angelus verb. ieiunium. num. 2. Innocentius de Rubricis de obseruat. ieiun. n. 3. Palat. in sum. Caiet. verb. ieiun. Riccardus in 4. dist. 15. art. 3. q. 8. in fin. Vide etiam Layman in Theol. mor. lib. 4. tract. 8. cap. n. 11. Et ratio est: quia talis anticipatio est solum mutatio accidentalis ieiunij: ergo non est peccatum mortale. Quod verò sit mutatio accidentalis, patet: nam hora comedendi ex successu temporis magnam habuit varietatem in Ecclesia: ergo determinatio horæ in ieiunio, nunquam fuit de ipsius essentia; quia, quæ sunt de essentia, immutari non possunt absque immutatione eius, quod per eam constitutum est. Adde, quod si per talem anticipationem violaretur ieiunium, non teneretur quis adhuc amplius ieiunare: sed hoc asserere est absurdum; ergo, &c.

3. Notandum est verò, quod si sine causa anticipetur notabiliter dicta hora comedendi, crit peccatum veniale: quod si aliqua iusta causa subsit, neque veniale peccatum erit; vt, si iter incundum sit, vel hospites dimittendi, concio habenda post meridiem, prælectio in Academia, vel alia grauis occupatio, quæ liberam mentem à cibo, & potu requirit.

4. Sed dices, stando in contraria opinione, quæ asserit, hoc esse peccatum mortale quantum possit absque dicto mortali peccato præueniri dicta hora comedendi? Molfesius nimis laxè in sum. tom. 1. tr. 10. cap. 5. n. 15. putat per horam circiter: nimis scrupulosè Azorius p. 1. lib. 7. c. 11. q. 4. per quadrantem. Sed probabiliter, & sine formidine Azorij, Filliucius tom. 2. tr. 27. p. 2. cap. 4. n. 73. putat per mediam horam: quia eiusmodi anticipatio non est notabilis, quidquid in contrarium sentiat Fagundez Præcept. 4. lib. 4. cap. 3. numero 4. vbi putat, semihoram esse tempus notabile: ergo, &c.

5. Sed in nostra sententia, quæ in hac anticipationem non agnoscit culpam mortalem, dicta anticipatio mediæ horæ non esset, vt bene notat Filliucius, neque peccatum veniale secus, si vltra mediam horam anticipatio efficeretur; nam ita esset culpa tantò grauior venialiter, quantum ab eo longius recederetur: cum verò Religiosi habeant priuilegium anticipandi prandium per horam, sequitur, posse dictos Religiosos priuilegiatos per horam cum dimidia absque vlla culpa prandium ante meridiem præuenire.

RESOL. CV.

Virum, qui ob instam causam comederet hora octaua, aut nona ob iter agendum v. g. aut hospitibus inserviendum teneatur illo die ad ieiunandum?

Et an qui putat se iter facturum, vel laboraturum, & ideo inculpate summo mane comedit animo non ieiunandi, & tamen postea causa aliqua impeditus est, ne iter ageret, an in tali casu teneatur ieiunare? Ex part. 1. tr. 9. Ref. 48.

§. 1. **Q**ui asseruit, horam non esse de essentia ieiunij, vt nos superius diximus, affirmatiue respondebunt. Et ita docet Beja p. 1. decis. cas. 45. Vega in sum. p. 1. c. 14. cas. 33. Moure in sum. p. 2. c. 8. §. 1. num. 5. Lopez in instrum. p. 1. c. 112. Rodriguez in qq. Regulat. tom. 2. q. 100. art. 2. & alij.

2. Sed Sancius, qui nouissime suas Selectas dissertationes edidit in disp. 13. n. 5. contrarium docet: quia hora vndecima est de substantia ieiunij, vel saltem intrinseca illa. Ergo soluitur ieiunium ex antecessione horæ. Nec putat distinguendum esse, quando soluitur ex iusta causa, vel absque illa; & citat plures Doctores. Vnde infert, non teneri amplius ieiunare, qui malitiosè comedit, anticipando notabiliter horam ieiunij. Item, qui putabat, se iter facturum, vel laboraturum; & ideo inculpate summo mane comedit, animo non ieiunandi; & tamen postea causa aliqua impeditus est, ne iter ageret, vel laboraret; docet etiam in tali casu, quod non teneatur ieiunare: at contrarium docet Layman in Theol. mor. lib. 4. tract. 8. c. 1. n. 4. qui citat Viualdum.

RESOL. CVI.

An qui è medio prandij surgit ad aliquid occurrent, postea postea redire ad continuandum prandium in die ieiunij? Et quid, si longa mora inmergerit, quamuis spatium duarum horarum intercurrerit, dummodo à principio sui quo animo postea conuinandi?

Et si quis surrexit à mensa animo non redeundi, si forte prandium adhuc duraret, possit iterum, mutata intentione, ad conuiuas redire, à quibus recessit? Ex p. 1. tr. 9. Ref. 32.

§. 1. **R**espondeo affirmatiue cum Fagundez Præcept. 4. lib. 1. c. 4. n. 3. Fernandez in exam. Theol. mor. p. 2. c. 8. §. 3. num. 8. Toletus lib. 6. cap. 2. num. 7. dummodo non habuerit animum amplius non comedendi, & interruptio sit parua; quæ quando talis sit, remittitur ad arbitrium boni viri. Ita Reginaldus tom. 1. lib. 4. cap. 14. num. 177. Azorius part. 1. lib. 7. cap. 11. q. 1. & alij: licet Bonacina de legib. disp. vlt. q. 1. punct. 4. n. 10. putet, hoc esse licitum, etiam si longa temporis mora intercesserit; dummodo, vt diximus, surgat à prandio animo postea continuandi. Vnde putat Sancius in Selectis, disput. 2. num. 4. hoc etiam esse licitum, quamuis spatium duarum horarum intercurrerit.

2. Notandum tamen, quod in hoc casu probabiliter putat etiam Lessius lib. 4. cap. 2. dub. 2. num. 11. & Layman in Theol. mor. lib. 4. tract. 8. cap. 1. num. 6. quod si quis surrexit à mensa animo non redeundi, si forte prandium adhuc duraret, posset iterum mutata intentione ad conuiuas redire, à quibus recesserat: quod postea etiam docet Villalobos in sum. tom. 1. tract. 23. q. 1. qui etiam addit, quod si el que tenia cogida ya la servilleta, pensando que se haui acabado la comida, si despus le traen otra cosa que comer, no quiebra el ayuno comiendola, porque no es mas de vna comida, y si supiera, que haui mas, esperata.]

3. Sed plus addit Filliucius tom. 2. tract. 17. p. 2. c. 1. q. 10. n. 41. nempe, quod si etiam non adesset alius conuiuas, si prandium instauraret intra breue tempus, vt quadrantem horæ, vel paulò magis probabile est, non frangi ieiunium: quia reputatur vna conestio moraliter, quod etiam antea docuerat noster Molfesius in sum. tr. 10. c. 5. n. 27. vbi sic asserit: [Quando est modica interruptio, etiam sine animo repetendi prandium, non iudicatur fractio ieiunij, vt surgens à mensa accedat in auram, vel alio, vt comedat electuaria, siue res de lacte, & sic de alijs.] Ita Molfesius.

4. Nota

Sup. hoc in Ref. præter. §. vlt. per tot. & in Ref. seq.

Sup. hoc ibidem, & figuranter in Ref. præterit.

4. Notandum est etiam, quod Portel. in addit. ad
dub. regni. verb. Ieiunium, n. 10. putat, spatium medie
horæ non esse magnam interruptionem, vt non possit
quis redire ad cenam, nisi (addit) quod manducauit,
esse sufficiens ad sustentationem ieiunij: nam non
posset iterum comedere absque fractione ieiunij.

RESOL. CVII.

An frangat ieiunium, si quis, urgente aliquo negotio, per
longum tempus interrumpet prandium?
Et quod sit hoc tempus longum? Ex p. 10. tr. 14. & Misc. 4.
Ref. 64. alias 62.

1. Negatiue respondet Pater Pasqualigus, decis.
1.1. n. 5. & 6. docens nullo modo frangi ieiunium,
etiam si (urgente aliquo negotio) vsque ad no-
cturnum prandium interrumpatur. Ratio eius est; quia,
cum illa interruptio, licet satis longa, non sit volun-
taria, sed ex necessitate; secunda comestio censetur
pris, & complementum prioris comestionis, qua
imperfecta fuit relicta. Sed ego alibi cum pluribus Do-
ctoribus exillimauit verè frangere ieiunium, illum, qui
per longum tempus, ad arbitrium boni viri prandium
interrumpet.

2. Sed notissimè Pater Leandrus de Præcept. Ecclæs.
p. 1. q. 1. 33. sub distinctione respondit, quod il-
le, qui etiam ob iustam causam interrumpit per am-
plius quam per duas horas prandium, seu cenam, non
posset absque violatione ieiunij ad ipsam complendam
redire, si comedens aliàs in prima comestione sumpsit
cuius quantitatem sufficientem ad ieiunium toleran-
dum; quia hoc tempus in hoc casu, sufficientissimum
videatur ad diuidendas omnino illas comestiones; &
consequenter ad violandum ieiunium, vt expresse docet
Lessius, lib. 4. cap. 1. num. 11. vers. Inferitur quarto.
Qui verò per minoris temporis spatium interrumpet,
nullo modo violaret. Ita Leandrus, qui citat San-
ctum Angles, & Ludouicum de San Iuan: Et huic opi-
nioni etiam ego adhaereo; quod non audeo facere cum
fuerint Patris Pasqualigi; contra quam sic notissi-
me etiam aliter Pater Martinus de San Ioseph in Mo-
nitione Confessor. tom. 1. lib. 2. tract. 5. de ieiunio, num. 10.
[Et] que in die ayuno, auendo comenzado à comer,
le leuanta dexando la comida por alguna ocasion de
negocio, con animo de boluer à comer puede acabar el
negocio, y boluer à comer, como la interrupcion no
sea tan larga: que se iuzgue por dos comidas; porque
razonablemente se continua comida, aunque se interrump-
pa por espacio de vna hora. Trullenchez, lib. 3. tom. 1.
cap. 7. dub. 6. n. 1. Lessius, l. 2. cap. 4. dub. 13. numero 11.
Bonomina de Præcept. Ecclæs. disp. vltim. punct. 1. n. 10.
Billuicus, tom. 1. tract. 27. cap. 2. n. 41. Nauarvus, cap. 21.
num. 1. Reginaldus, 1. tom. lib. 4. num. 177. Caietanus,
in summa, verb. Ieiunium. Villalobos, tract. 2. diffie. 6.
n. Toletus, lib. 6. cap. 2. num. 5. Sanch. in selectis, q. 52.
n. 4. qui citat Angles in floribus, de Ieiunio, disp. 9. de
vna comestione, art. 12. diffie. 1. que dizen ambos, que
puede boluer à comer, aunque ayan pasado dos ho-
ras. Huicque Martinus; cui adde Roccafull in Praxi
Theolog. Mor. tom. 2. lib. 3. de Præcept. Ecclæs. capite 4.
num. 60.

RESOL. CVIII.

An famuli inservientes Domini frangant ieiunium co-
medendo gulose fragmenta ciborum?
Et an seruitores, & lectores ad mensam possint assumere
aliquid ante talem lectionem, & seruitium, licet nullam

habeant necessitatem? Ex part. 4. tract. 4. & Misc.
Ref. 142.

§. 1. Hic casus passim accidit, & ad illum affirma-
tiue olim respondit quidam Confessarius; sed
negatiuam sententiam tenendam esse puto, quam docet
Sanch. in opusc. t. 2. lib. 5. c. 1. dub. 2. n. 3. vbi sic affir-
mit: Famuli qui inserviunt mensis dominorum, non
frangunt ieiunium comedendo gulose ex iis, que de
mensa tollunt, si statim post dominos suos sint come-
sturi, quia totum reputatur vnica comestio, & possunt
illo modo incipere comestionem. Ita ille, qui etiam
antea n. 2. docuerat, seruitores & lectores ad mensam
posse assumere aliquid ante talem lectionem, vel ser-
uitium, non tantum per modum medicinæ, vt possint
debitè exequi officium, sed etiam per modum cibi &
sustentationis, & ad subleuandam famem, licet nul-
lam habeant necessitatem, quia possunt tunc velle in-
cipere comestionem, & finito seruitio, vel lectio-
ne perficere. Hæc Sanchez, satis quidem probabi-
liter.

Sup. hoc sup.
in Ref. 102.
§. Sed hic, à
lio. 7. & seqq.

RESOL. CIX.

An in die ieiunij licitum sit collationem serotinam mane
sumere, & nocturno tempore cenam capere?
Et notatur, quod mutatio talis refectionis, si efficiatur
ex causa iusta, vt v. g. propter studium, propter ali-
qua negotia agenda in die, propter iter, propter lectio-
nem perlegendam, vel sermonem faciendum, propter
vigilias nocturnas, & quid simile, non erit neque pec-
catum veniale. Ex p. 1. tr. 9. Ref. 33.

§. 1. Negatiuam sententiam sub onere peccati mor-
talis docuerunt Azorius p. 1. lib. 7. c. 8. q. 6. Lla-
mas in summa, p. 3. c. 5. §. 26. Fagundes Præcept. 4. lib. 1.
c. 4. n. 16. cum aliis, quia (ait ille) collatio serotina non à
iure, sed à consuetudine introducta est: ergo seroti-
na tantum collatio licita erit, & non matutina, cum
adhuc matutina per consuetudinem non sit intro-
ducta.

Sup. hoc sup.
in Ref. 8. §.
Sed hæc, &
seqq.

2. Hæc sententia est probabilis: sed probabilio-
rem esse contrariam existimo. Dico igitur, sine rationabi-
li causa collationem serotinam mane sumere, esse tan-
tum peccatum veniale. Et ita docet Layman in Theo-
log. moral. lib. 4. tract. 8. cap. 1. n. 10. Fernandez in exam.
Theol. mor. p. 2. cap. 8. §. 3. n. 7. Toletus lib. 6. c. 2. num. 8.
Filliuc. r. tract. 27. p. 2. c. 2. n. 18. Lessius lib. 4. c. 3. dub. 2.
n. 11. Villalobos in summa, tom. 1. tr. 23. diffie. 7. n. 2. &
alij. Et ratio est: quia ita faciendo non violatur sub-
stantia ieiunij, sed tantum mutatur circumstantia il-
lius cœnule.

Sup. hoc in
Ref. not. pro-
teritate §. Sed
hanc, ante
med. vers.
Dixit in
causa.

3. Notandum est tamen, quod mutatio talis refe-
ctionis, si efficiatur ex iusta causa, vt v. g. propter
studium, propter aliqua negotia agenda in die, pro-
pter iter, propter lectionem prælegendam, vel ser-
monem faciendum, propter vigilias nocturnas, vel
quid simile; tunc, inquam, talis mutatio non erit, ne-
que peccatum veniale. Ita docent DD. citati, quibus
adde Cenedum in quest. canon. quest. 45. num. 6. in fin.
Bejam part. 1. cas. 3. Naldum in summa, verb. ieiunium,
num. 8. Moltesium in sum. tom. 1. tract. 10. cap. 5. num. 37.
& alios.

RESOL. CX.

An qui sine cœna accepta dormire non valet, teneatur
mane collationem sumere, cenam ad noctem diffe-
rendo?

Vel